

Splitski velikan

Prošlo je već tričetvrt stoljeća od početka košarke u Splitu. Te davne 1945. godine u sklopu Fizikulturnog društva Hajduk osnovana je košarkaška sekcija. Malo tko je tada slutio da su udareni temelji jednom od najvećih košarkaških klubova u Europi. A baš se to dogodilo jer današnji KK Split postao je jedan od najpoznatijih europskih košarkaških klubova. Klub je to koji je tri puta zaredom bio prvak Europe, dvaput osvajač Kupa Radivoja Koraća, šest puta prvak i pet puta osvajač Kupa bivše Jugoslavije, a u samostalnoj Hrvatskoj jednom prvak i pet puta osvajač Kupa Krešimira Čosića.

Iz njega je poniklo pet NBA igrača što je gotovo nevjerovatno kad se uzme u obzir veličina grada u odnosu na broj stanovnika.

Prisjetimo se nevjerovatnog Tonija Kukoča koji je sa Chicago Bullsima osvojio nekoliko NBA prvenstava, zatim Dina Rađe koji je igrao u Boston Celticsima, pa Žana Tabaka (Houston Rockets) ili nešto mlađeg Roka Leni Ukića i Brune Šundova koji su također nastupali u NBA ligi. No, vratimo se na početke...

NA JEDNOJ UTAKMICI 64 KOŠA!

U poslijeratnim godinama muška košarka je bila u drugom planu. Igrala se više iz ljubavi, bez nekih značajnijih rezultatskih uspjeha. S druge strane, ženska splitska košarka u to vrijeme doživljavala procvat. Košarkašice su prema uspjesima bile daleko ispred muških kolega. No, preokret će nastati zahvaljujući Branku Radoviću. Njegovim dolaskom u Split, krenut će i uspon splitske muške košarke i to uspjeh do europskih visina.

Branko Radović rođen je u Dubrovniku 5. prosinca 1933. godine, a preminuo je u Splitu 18. studenog 1993. u svojoj 60. godini nakon što je zadnjih dvadeset godina proveo u invalidskim kolicima poslije ozljede kralježnice i neuspjele operacije.

Branko je košarkaške korake počeo u Splitu, nakon čega je igrao za zagrebački košarkaški klub Industromontažu, te beogradske košarkaške klubove Partizan i Crvenu zvezdu. Bio je i član državne reprezentacije za koju je nastupio 35 puta, postigavši 224 koševa. S reprezentacijom je osvojio zlatnu medalju na III. Mediteranskim igrama održanim 1959. godine u Bejrutu u Libanonu, gdje je bio proglašen i najboljim igračem turnira

Još davne 1959. bio je najbolji strijelac košarkaškog prvenstva Jugoslavije sa postignutih 30,5 koševa po utakmici. Dugo je vremena bio i najefikasniji jugoslavenski igrač jer je na jednoj utakmici postigao 64 koša. U analizama jugoslavenske košarke zapisano je da je Branko Radović bio prvi igrač koji je koševе postizao zakucavanjem.

Branko početkom 60-ih godina dolazi u Split kao igrač i trener, nakon čega počinje uspon KK Split koji se od treće lige probija u prvu, da bi desetak godina kasnije prvi put postao košarkaški prvak Jugoslavije i to najviše zahvaljujući baš Branku Radoviću. Rato Tvrdić u razgovoru sa autorom članka navodi da je Branko Radović za njega bio „drugi otac“

i da ih je on dolaskom u Split 1960. godine okupio, te od tadašnje anonimne muške momčadi upornim radom stvorio pobjedničku.

PLASMAN U PRVU LIGU

Mnogi ne znaju za jednu zanimljivu crticu iz Radovićevog košarkaškog života, vezanu za 1963. godinu i utakmicu protiv beogradske Slobode koja je odlučivala o ulasku u Prvu košarkašku ligu. Branko je ušao u zadnje četiri minute utakmice i praktički sam odlučio pobjednika jer je u te četiri minute postigao 15 koševa i tako pomogao svom klubu da po prvi put uđe u najviši rang košarkaškog natjecanja. Bilo je to gotovo na samom kraju njegove igračke karijere (koju je završio godinu dana kasnije), nakon čega se posvetio trenerskom pozivu u kojem je također imao jako puno uspjeha.

Za prisjetiti se tih dana trebalo je prolizati stare brojeve Sportskih novosti i Slobodne Dalmacije koje su izvještavale s turnira igranog u slovenskom Velenju, a na kojem su sudjelovali republički košarkaški pobjednici. Košarkaši ljubljanskog Slovana i Splitsa ostvarili su ulazak u Prvu jugoslavensku košarkašku ligu. „Slobodna Dalmacija“ je u broju od 9. listopada objavila članak novinara Zdravka Reića pod naslovom „Split dobio još jednog prvligaša“.

„Muška košarkaška ekipa Splitsa na turniru prvaka republika u Velenju kvalificirala se u Prvu saveznu ligu. Ova momčad će u travnju 1964. godine startati u borbu za bodove, a splitska publika imat će prilike vidjeti na djelu majstore između koševa Koraća, Đurića, Daneua, Đerđu i ostale „srebrne“ momke, koji su nas uveli kao priznatu silu u sami vrh svjetske košarke.“

U nastavku teksta navodi se da su prije dvije godine Splitsani za trenera angažirali Branka Radovića, iskusnog internacionalca, a sada igrača i kapetana. „On je svakodnevnim i upornim radom odgojio standardne igrače Skansija, Ratu Tvrdića, Pruga i ostale, koji su na turniru u Velenju ponijeli glavni teret. Godinu ranije su se, osvojivši prvenstvo Hrvatske, borili na kvalifikacijskom turniru u Kragujevcu, ali nisu uspjeli. Međutim, ove godine nitko ih nije mogao zadržati. I zato Radoviću, Prugu, Skansiju, braći Tvrdić, Katunariću, Ninčeviću, Piploviću, Mijaču. Bajroviću, Poduji, Murgiću, Antoniniju i konačno Veli Tomiću, koji zbog ozljede nije bio u Velenju da podijeli radost sa svojim drugovima - iskrene čestitke.“

Na splitskoj željezničkoj stanici okupili su se najvatreniji simpatizeri, članovi uprave i kompletna ženska ekipa, da dočekaju novopečene ligaše. Aplauzi, čestitke... Branko Radović, našao se na ramenima svojih suigrača.

PRVI NASLOV DRŽAVNIH PRVAKA

Radović je sljedeće godine prestao s igranjem košarke i isključivo se posvetio trenerskom poslu u kojem je bio uspješan kao i u igračkom. Slijedile su godine napornog rada kako bi postigao zacrtani cilj - postati prvak Jugoslavije. Mnogi nisu vjerovali njegovim riječima i smatrali su ga neozbilj-

Piše: **BOŽE UJEVIĆ**

Početak 60-ih godina prošlog stoljeća, zahvaljujući dolasku u Split Branka Radovića, krenuo je uspon splitske muške košarke sve do europskih visina

nim. No on je bio ozbiljan, pa čak i preozbiljan. Znao je da se upornim radom i to može ostvariti, što je i dokazao osam godina kasnije.

Te subote 3. travnja 1971. godine u 17,45 sati splitske su ulice bile puste. Ne samo splitske, već i sve druge dalmatinske ulice, jer su i veliki i mali sjedili uz televizore i navijali za Jugoplastiku koja je u to vrijeme igrala u Zagrebu odlučujuću utakmicu protiv KK Lokomotive (koja će 1975. promijeniti ime u Cibona). Splićani su u prepunoj dvorani na Trešnjevci pobijedili rezultatom 87-83 i tako prvi put, kolo prije kraja, postali košarkaški prvaci Jugoslavije.

Bio je to veliki uspjeh za klub osnovan 1945. godine, ali i veliki uspjeh Branka Radovića koji je tako nakon trofeja osvojenih kao košarkaš sada osvojio veliki trofej i kao trener. Njime je dokazao svima onima koji su s podsmjehom gledali na njegove izjave od prije sedam-osam godina kada je rekao da će stvoriti prvaka države.

U arhivi koju i danas čuva obitelj Radović, mnoštvo je isječaka iz gotovo svih novina koje su tada izlazile u Jugoslaviji, a koje su objavile vijest, članak ili reportažu o velikom uspjehu Splićana. Od svih njih Slobodna Dalmacija cijeli je taj tjedan izvještavala o tom velikom rezultatu. Najprije je na naslovnici od 5. travnja 1971. godine stajao naslov „Jugopla-



Branko Radović na košarkaškom igralištu na Spinutu (Split, 1951.)

stika prvak Jugoslavije“, a ispod njega je pisalo: „Ruke su poletjele u vis. A onda u zagrljaj. Spontan grčevit zagrljaj. Šampionski zagrljaj. Jugoplastika je prvak Jugoslavije. Osvojila je titulu manirom velike momčadi. Pobijedila je u Zagrebu. Revanširala se Lokomotivi za poraz u Splitu. Kolo prije kraja postala je pobjednik. Slavlju i veselju nema kraja. Raduju se košarkaši Jugoplastike. Kliču i pjevaju njihovi brojni navijači. Split je dobio još jednog prvaka. Telefon u prostorijama Jugoplastike ne prestaje zvoniti. Raznosača brzjava put je u nedjelju vodi samo na Gripe. Jugoplastika je šampion. Prvak zemlje koja je na prvenstvu svijeta osvojila zlatnu medalju. To valja proslaviti...“

VELIČANSTVEN DOČEK

Divilo se izvanrednoj taktici Branka Radovića koja je na početku utakmice potpuno onemogućila protunapad Zagrepčana, odlično im blokiravši glavne igrače, nakon čega su nametnuli svoju staloženu igru koja nikako nije odgovarala košarkašima Lokomotive. Kako pišu novine, bilo je to izvanrednih prvih deset minuta Jugoplastike. Bespriječnih. Punih sjajnih skokova, efektivnih akcija i lijepih koševa. Splićani su već u 7. minuti vodili 18-6., a na kraju utakmice rezultat je bio 87-83 za Jugoplastiku. Uslijedili su zagrljaji, poljupci, suze, ali suze radosnice. Uzbudjenje je bilo preveliko. Otkazana su i spavaća kola u vlaku kojim su se odmah

nakon utakmice igrači Jugoplastike trebali vratiti u Split. Odlučeno je da se najprije proslavi i prespava u Zagrebu, pa da se onda ujutro krene prema gradu pod Marjanom.

Branko Radović je nakon ovog velikog uspjeha novinaru Slobodne Dalmacije izjavio da je presretan i da je spreman podijeliti radost sa svima koji su na bilo koji način pridonijeli velikom uspjehu splitske košarke. Nakon toga je dodao: „Prije deset godina počeli smo ni od čega. Bili smo bez igrališta, bez publike, bez rekvizita. Mnogo smo toga žrtvovali zbog košarke. Poklonili smo joj dio života. Isplatilo se. Danas imamo veliku momčad i titulu. Pokazali smo u odlučnom trenutku da znamo igrati košarku. Čestitam svim igračima. Bili su izvanredni.“

Bili su fenomenalni, zbog čega im je Split priredio veličanstven doček. Novine su ga uspoređivale s onim dočekom što je bio priređen olimpijskoj pobjednici Đurđi Bjedov tri godine ranije. Mnoštvo Splićana okupilo se na željezničkoj stanici gdje su željezničke i brodske sirene pozdravile ulazak „Marjan-expressa“ kojim su doputovali košarkaški prvaci Jugoslavije.

Navijači su blokirali igrače još u vlaku tako da su jedva i nakon dugo vremena izašli van gdje su odjekivale pjesme i vijorile klupske zastave Jugoplastike i Hajduka. Nakon toga su igrači u automobilima krenuli splitskim ulicama pod stalnim zvukom sirena. Svirala je i limena glazba. Na automobilima su bili navijači s zastavama. Na kraju je sve završilo na Hajdukovom stadionu gdje se baš u to vrijeme igrala utakmica između Jugoslavije i Nizozemske i gdje ih je oduševljeno pozdravilo preko 20 000 gledatelja. U ime „hajdukovaca“ veliki buket cvijeća predao je kapetanu Jugoplastike Lovri Tvrdiću, trener „bijelih“ Slavko Luštica. Za ovaj veliki uspjeh dobili su i klupsku himnu.

KOŠARKAŠKI LUKA KALITERNA

Slijedeće godine KK Jugoplastika postigla je još jedan veliki uspjeh kada su dospjeli do finala Kupa prvaka. U Tel Avivu su nažalost izgubili od talijanskog Ignisa iz Varese košem razlike. Sportske novosti u naslovu izvještaja s utakmice navode da je Jugoplastika platila danak neiskustvu...

Bili su to veliki uspjesi KK Jugoplastike i Branka Radovića, a onda se dogodio tragičan slučaj. Branko je doživio ozljedu vratne kralježnice. Velike nade polagane su u operativni zahvat obavljen u Švicarskoj, ali nažalost Branko je ostao nepokretan i do kraja života prikovan za invalidska kolica. No, i u tim godinama bio je vezan za košarku prenoseći znanje mlađim kolegama trenerima koji su kod njega navraćali na instrukcije.

Preminuo je u Splitu 18. studenog 1993. godine. Slobodna Dalmacija napisala je da je bio košarkaški Luka Kaliterna, odnosno da je bio učitelj, prijatelj, odgojitelj. Bio je vizionar koji je na košarku gledao i kao na unosni biznis, zbog čega je košarkaški klub Split bio prvi klub koji je dobio sponzora iz gospodarstva, a bio je to tada veliki splitski gospodarski gigant Jugoplastika.

Goleme su njegove zasluge i za gradnju košarkaške dvorane u Splitu, pa bi se grad Split mogao sjetiti Branka Radovića, splitskog košarkaškog velikana te dvorani (u kojoj je postavljena spomen ploča njemu u čast) napokon dati i njegovo ime.

IZVORI:

Slobodna Dalmacija, br. 5797., 9.10.1963., br. 8110., 5.4.1971., br. 8112., 7.4.1971., br. 8292., 24.3.1972., br. 15424., 20.11.1993.

Sportske novosti, br. 4564., 24.3.1972.

Osobna arhiva autora